

Record de Carme Ribé (1920-1991)¹

ASSUMPCIÓ ESTIVILL

Aquell dia de novembre la Carme Ribé havia vingut a l'Escola a escoltar la conferència de la Lola Badia i la Teresa Vinyoles sobre el Tirant —mai no es perdia els actes de l'Escola. Vam parlar de la seva estada a Anglaterra i una mica de Reus, la nostra ciutat natal —aquest era un tema que teníem en comú a part de la professió. La Carme lluïa les seves galtes de cirereta i l'aire alegre de sempre. Era el darrer cop que l'havia de veure; al cap d'unes setmanes vaig saber que era morta.

Carme Ribé només visqué a Reus fins als nou o deu anys, en què la seva família es traslladà a Barcelona. Una vegada a la capital tingué la sort de poder estudiar el batxillerat a l'Institut Escola. Quan parlava dels seus anys escolars no podia evitar mostrar satisfacció i un cert orgull per haver-se format en una de les institucions pedagògiques més renovadores del moment, on tingué per companys en el grup Miramar que se li assignà a Joan Ainaud, Maria Aurèlia Capmany, Maria Cardús i Enric Casassas, entre d'altres.

L'educació rebuda a l'Institut Escola li desvetllà afeccions que conservà sempre, com l'esport i la vida a l'aire lliure. En plena guerra aconseguí un rècord d'atletisme de 200 m de l'Estat espanyol —un rècord republicà que li fou retirat una vegada acabada la guerra—, i quan ja a finals dels anys seixanta es comprà un apartament a la platja de l'Arrabassada a Tarragona eren temes de conversa les seves matinades per caminar per la platja i els seus banys en ple hivern.

L'octubre de 1938 Carme Ribé ingressà a l'Escola de Bibliotecàries. Feia un any que havia acabat el batxillerat i mentrestant havia fet de mestra a Sabadell. Dels seus anys a l'Escola no en parlava gaire. Havia començat en una Escola gairebé mítica on hi professaven classes els homes més insignes del país i en qüestió de pocs mesos aquella mena de somni es convertí en paradigma de la mediocritat. Però la seva llarga i intensa carrera professional, com la de tantes bibliotecàries, és exemple de com pot arribar a enganxar una professió en la qual hom hi pot integrar elements tan diversos com els socials, els culturals, de servei públic, els tècnics i les dèries i afeccions pròpies.

1. Moltes de les dades sobre Carme Ribé han estat proporcionades per Teresa Rovira, a qui agraeixo la informació que m'ha traspasat, el seu mestratge de tants anys i sobretot la seva amistat.

Acabats els estudis, Carme Ribé no aconseguí la plaça a la Biblioteca Popular d'Ulldecona a la qual aspirava i va haver d'esperar gairebé quinze anys per poder treballar en una biblioteca pública. Fins a 1956 prestà els seus serveis professionals en l'empresa privada, a la biblioteca de la companyia Hispano-Suiza. Quan el novembre de 1956 la Diputació de Barcelona convocà oposicions a biblioteques populars, guanyà la plaça de la Biblioteca d'Olesa, on va romandre fins a 1959.

En aquesta data demanà el trasllat a Barcelona on treballà a diverses seccions de la Biblioteca de Catalunya —a la sala de lectura, al departament de catalogació i al d'adquisicions. De començament dels anys seixanta fins a la meitat dels setanta s'ocupà de la biblioteca particular de Joan Antoni Samaranch, on catalogà les col·leccions d'esports i de la guerra civil espanyola que posteriorment foren cedides a la Biblioteca de Catalunya. Des de 1981 fins a la seva jubilació va ser la cap de la Biblioteca Popular de Sant Pau.

En tots els llocs de treball, va intentar posar en pràctica, dins de les limitacions del context històric, els principis que animaren la creació i implantació del sistema bibliotecari català: el servei al públic i la difusió de la cultura. Teresa Rovira m'explica que a la Biblioteca d'Olesa la Carme feia còpies mecanografiades de ressenyes i les incloïa dins dels llibres ressenyats que deixava en préstec, que organitzà nombroses conferències a càrrec de Carles Soldevila, Pere Bohigas, Josep Romeu, Josep M. Corredor, etc., i que ja a la secció d'adquisicions de la Biblioteca de Catalunya féu els possibles perquè ingressessin obres d'alguns autors que no estaven massa ben vistos.

Ja de gran, va aprofitar l'avinentsa d'una universitat que començava a superar un marasme de dècades per fer una carrera universitària. Va ser una oportunitat que van aprofitar diverses bibliotecàries de la seva generació, com la Carme Bastardas o la mateixa Teresa Rovira —que va poder convalidar part dels ensenyaments rebuts a França—, per poder seguir uns estudis acadèmics. Aprovat l'examen de majors de vint-i-cinc anys, el curs 1970/71 la Carme Ribé inicià els estudis de Filologia catalana a la Universitat Autònoma de Barcelona.

Des de ben aviat havia mostrat afeccions literàries i fins havia gosat endinsar-se en els camins de la creació amb una novel·la que presentà al Premi Bertrana (*Del dia a la nit* (Barcelona: Cadí, 1968)) i un parell més d'obres inèdites. Però la seva producció escrita havia de tenir més pes en el vessant professional.

Arran de l'estada a la Biblioteca d'Olesa començà la seva amistat admirable, envejable i productiva amb Teresa Rovira, que llavors era bibliotecària a Esparreguera. El fruit d'aquesta col·laboració de tants anys es palesa en una sèrie de treballs conjunts entre els quals destaca la *Bibliografía histórica del libro infantil en catalán* (Madrid: ANABA, 1972), pel qual reberen l'any 1981 el premi nacional

d'investigació de llibres infantils i juvenils; el catàleg de l'*Exposición Lola Anglada* (Barcelona, 1973) redactat amb motiu de la tretzena exposició de llibres infantils i juvenils; la proposta d'una biblioteca popular pilot al costat de l'Escola de Bibliotecàries que donà com a resultat les biblioteques de Sant Pau i de la Santa Creu (*Biblioteconomía*, núm. 65-66 (1967)), i un resum històric del servei de biblioteques de la Diputació presentat a la *III Asamblea de Instituciones de Cultura de las Diputaciones Provinciales* (Barcelona, 1968). Així mateix, un cop ja jubilades dels seus càrrecs a la Diputació, assessoraren el Departament de Català de la Universitat Autònoma de Barcelona en la confecció d'un catàleg automatitzat de buidats de revistes catalanes.

El repàs dels índexs de la revista *Biblioteconomía* mostra que Carme Ribé n'era una col·laboradora habitual: ressenyes de monografies i revistes professionals, memòries de congressos, treballs bibliogràfics, anàlisis de diversos aspectes de la biblioteconomia —com el préstec de llibres, el servei d'informació, la difusió dels serveis bibliotecaris,... També hi publicà treballs que relacionaven la seva vida professional amb les afeccions que desenvolupava a les hores del lleure —com un treball sobre Narcís Oller en el qual analitzava el tractament de la literatura, la música i els llibres en diverses de les seves novel·les (1975, p.19-72), i una llista d'encapçalaments de matèries sobre l'esport (1955, p. 158-181). Ben aviat, l'any 1961, també havia publicat un llarg article sobre «Gimnasia y deporte» a l'*Enciclopedia de la Mujer* (vol. 1, p. 97-189).

La seva obra més rigorosa i útil per a la investigació se centra en el treball bibliogràfic. Ultra l'estudi sobre el llibre infantil català ja mencionat, Carme Ribé és autora de diversos treballs bibliogràfics sobre revistes catalanes. Destaquen els següents: «Index d'Ariel', Revista de les arts», *Biblioteconomía*, núm. 75-76 (1972), p. 61-91, que també fou publicat com a separata; «*La Revista*» (1915-1936): la seva estructura, el seu contingut (Barcelona: Barcino, 1983), que havia estat la seva tesi de llicenciatura, i *Index de «Lo Gay Saber»: (Barcelona, 1868-1869, 1878-1883)* (Barcelona: Barcino, 1988), que en una primera versió havia obtingut, el 1969, el Premi Ramon d'Alòs-Moner de l'Institut d'Estudis Catalans.

En la nota que Jordi Castellanos publicà al diari *Avui* (19 de gener de 1991) arran de la seva mort, definia la Carme d'una forma senzilla que li hauria agradat: «Va ser una bibliotecària que va fer la seva feina.» És l'elogi més eloqüent per a una persona que va saber practicar l'art difícil de fer de la seva professió una forma de vida.